

GERONIMOHORSPELEN

Een script in samenwerking met Herman en Marc Van Cauwenberghe.

SPRONG IN HET HEELAL - SERIE 1: OPERATIE LUNA

DEEL 4: DE START

Charles Chilton (1917)

uitzending: KRO, zaterdag 22/10/1955

vertaling: P.R.O. Peller (Mr. E. Franquinet)

regie: Léon Povel

rolverdeling:

Jeff Morgan: John de Freese

Jimmy Barnett: Jan Borkus

Steve Mitchell: Jan van Ees

Dr. Matthews: Louis de Bree

Wilson en stem: Paul van der Lek

Tom Newcombe en stem van de tijd klok: Peter Aryans

Jeff Morgan liet zich door Steve Mitchell, uitvinder van een lichte atoommotor, overhalen om mede te werken aan diens plan om per raket naar de maan te reizen. Samen met Jeffs vriend, Jimmy Barnett, zijn ze naar de binnenlanden van Australië gevlogen, waar de raket in het geheim wordt gebouwd. Ze begeven zich naar de kamer van Dr. Smith, de medicus van de onderneming, en vinden deze tot hun ontsteltenis dood te bed.

Steve Mitchell: (neemt de telefoon - draait een nummer - kucht) Hello! Hello!! Het ziekenhuis alstublieft, vlug!... Ja, het ziekenhuis? Hier Mitchell. Kom vlug met een wagen hierheen, naar de kamer van Dr. Smith... Wat?... Nee, erger! Hij... hij is dood... Ja, dat weet ik niet. Dat zult u moeten ontdekken. Ja... Direct. Goed. (legt de hoorn neer) Ze komen met de ambulancewagen. Gaan jullie maar zolang naar m'n werkkamer, jongens, aan het eind van de gang. Ik kom zo.

Jimmy Barnett: Okay.

Jeff Morgan: Nou, Mitch? En?

Mitch: Trombose van de hartslagader. Waarschijnlijk een gevolg van z'n werk van gisteren.

Jimmy: Was dat zo inspannend?

Mitch: Ja, hij heeft z'n nieuwe ruimtekostuum geprobeerd in de centrifuge en schijnt bij de zwaartekrachtproeven te veel hebben geriskeerd.

Jeff: Zo. Te veel G's?

Mitch: Ja. Smith was niet zo jong meer. Dat was ie nou eenmaal, hè? Alles zelf proberen voordat ie anderen risico liet lopen. Maar daar zitten we nou, zonder ruimtemedicus! En die hebben we absoluut nodig! Waar halen we zo gauw een andere vandaan?

Jeff: Mitch?

Mitch: Ja?

Jeff: Ik geloof eh... dat ik er een ken.

Mitch: O ja?

Jeff: Zeker even goed, zoniet beter.

Mitch: Wie is dat?

Jeff: Dr. Matthews. Eén van de doktoren van Poker Flats. Mijn vader is van oordeel dat hij de meest vooraanstaande man ter wereld is op dit gebied.

Mitch: Waar kun je 'm vinden?

Jeff: Nou, voor zover ik weet is ie na het sluiten van Poker Flats teruggekeerd naar z'n oude praktijk in New York. Ik heb z'n telefoonnummer. Zou ik kunnen proberen 'm te bereiken?

Mitch: Geef mij z'n nummer maar. Ik zal via m'n verbindingssystemen in New York contact met 'm proberen te krijgen. D'r gebeure wat wil, hij moet komen!

Jeff: Okay, hij komt vast! Poker Flats is gesloten en zonder ruimtevaartproblemen kan hij niet leven.

Mitch: Zodra we de snelheid van 40.000 km per uur hebben bereikt die het ons mogelijk maakt aan de aantrekkingskracht van de aarde te ontsnappen, zetten we de motor af en vliegen zo verder naar de maan.

Onze snelheid neemt dan voortdurend af, want hoe ver we ook weg zijn, steeds trekt de aarde ons nog naar zich toe.

Jeff: Ja.

Mitch: Tegen dat we gekomen zijn op het punt in de ruimte waar de aantrekkingskracht van de maan zich begint te doen gevoelen, hebben we nog maar een snelheid van enkele kilometers per uur, maar dan vallen we naar de maan toe met een voortdurend toenemende snelheid. We zouden d'r op te pletter slaan, maar even vóór de landing laten we de raket om d'r as draaien, zodat ze met de onderkant naar de maan valt. Vervolgens zetten we de motor weer aan, die dan remmend gaat werken, en we maken een redelijk zachte landing.

Jeff: Ja, eh... Mitch?

Mitch: Ja?

Jeff: Bestaat er geen gevaar dat de raket op het punt waar de aantrekkingskracht van de aarde en de maan gelijk zijn, blijft hangen?

Mitch: Nee! Dat is precies berekend. In het allerergste geval, wanneer de berekening niet volkomen zou kloppen, kunnen we nog een snufje motorkracht geven. Maar zelfs dat moeten we zo mogelijk vermijden.

Jeff: Ja, maar waarom starten we niet met iets grotere snelheid? Dan kan er toch geen gevaar bestaan?

Mitch: Ja, juist wel! Als we het kritieke punt ook maar met iets te veel snelheid passeren, bestaat er alle kans dat we onze vaart niet voldoende kunnen afremmen. En je wilt toch zeker niet naar de maan reizen om d'r dood aan te komen, wel?

Jeff: Okay, nee nee nee...

Dr. Matthews: Hoe lang zal de reis duren, Mitch?

Mitch: Vijf dagen, Dr. Matthews. Ja, dat lijkt misschien lang, gezien de afstand en onze aanvangssnelheid, maar je moet rekening houden met de snelheidsafname waarvan ik sprak, en ook met de omstandigheid dat de maan zich tijdens onze reis verplaatst ten opzichte van de aarde.

Dr. Matthews: Ja ja.

Mitch: En nu wat de landing betreft, dat is hét kardinale punt. Die moet meteen af zijn, want we kunnen niet teruggaan om het nog 'ns te proberen.

Jimmy: Dag, dokter.

Dr. Matthews: Ah, Jimmy. Waar kom jij vandaan?

Jimmy: Nou, ik ben klaar met de radio-installatie, ook in de ruimtekostuums. Lieve hemel, wat een gepruts is dat, zeg! Voilà, u kunt ze nou proberen wanneer u maar wilt.

Dr. Matthews: Ja, best, dat komt later. Ik ben hier nog niet klaar.

Jimmy: Mag ik eh... mag ik toekijken?

Dr. Matthews: Ja, zeker. Als je wat eerder was gekomen. had je Mitch in de centrifuge kunnen zien.

Jimmy: Zo? Eh... hoe lang heeft ie 't uitgehouden voordat ie van z'n stokje ging?

Dr. Matthews: O, heel lang. Hij heeft de 10G zonder bezwaar gehaald. Je hebt er geen idee van welke druk het menselijk organisme kan verdragen. Als je maar plat ligt! Zittend breng je 't lang niet zo ver.

Wilson: Hallo, dokter. Meneer Morgan ligt. We kunnen beginnen als u klaar is.

Dr. Matthews: Best, Wilson.

Jimmy: Wat? Is Jeff er nu in? (lacht) Dat moet ik zien! (lachje) Als u me nou weg wil hebben, dokter, dan moet u d'r een paar mannetjes bij halen.

Dr. Matthews: Niet nodig Jimmy, als je tenminste maar je mond wil houden tijdens de proef.

Jimmy: All right!

Dr. Matthews: 'k Heb daarmee de handen vol. Draai de schakelaar van het televisietoestel 'ns aan, dan kunnen we Jeff van dichtbij zien.

Jimmy: Graag, dokter. (schakelt in - lacht) Lieve hemel! Wat lijkt ie op een kerstpakketje met al die touwtjes.

Dr. Matthews: Al die draden en platen zijn elektrische contacten. Ze noteren bloeddruk, polsslag, ademhaling en nog veel meer. Hallo, Jeff! Lig je gemakkelijk?

Jeff: Nou en of dokter. Begin maar.

Dr. Matthews: Jeff, geef 'ns een prima nummertje weg. Jimmy is hier bij me, als een havik die op z'n prooi loert.

Jimmy: (lacht)

Jeff: O, Jimmy? Waarom is ie niet aan z'n werk?

Jimmy: Ho ho, ik ben druk bezig, Jeff.

Jeff: O!

Jimmy: Met alle kracht die in me is sla ik jouw dodenrit gade.

Jeff: Dodenrit?! Zeg, ben jij de leukste thuis?

Jimmy: (lacht)

Dr. Matthews: Let op, Jeff.

Jeff: Ja.

Dr. Matthews: Daar gaan we.

Jeff: Okay.

Dr. Matthews: Vooruit, Wilson, schakel maar in. (de centrifuge begint te draaien) Nu begint Jeff voortdurend zwaarder te worden. Voordat de proef om is, weegt ie tienmaal z'n eigen gewicht, dat wil zeggen, ongeveer 750 kilogram.

Jimmy: Hoe bestaat het!?

Dr. Matthews: Stil.

Wilson: 2G.

Jimmy: Ah.

Dr. Matthews: Ah, 2 is nog niks. Ieder normaal mens haalt makkelijk 3 of 4.

Wilson: 3G. (centrifuge versnelt)

Dr. Matthews: Daar, zie je, nou begint het moeilijker te worden. Hoe voel je je, Jeff?

Wilson: 4G.

Jeff: Best, alleen kan ik m'n arm bijna niet optillen.

Dr. Matthews: Denk erom, nou gaat de druk toenemen.

Wilson: 5G.

Jimmy: Eh... ik word er al duizelig van als ik 'm zo zie rondslingeren.

Dr. Matthews: Nou, kijk dan niet naar de draaiarm.

Wilson: 6G.

Dr. Matthews: Zie je z'n gezicht? Da's 't gevolg van de druk. De huid lijkt wel rubber.

Wilson: 7G.

Jimmy: Lieve hemel, dokter, wat een gezicht! (lachje) Toch ziet ie d'r wel leuk uit zo, hè?

Dr. Matthews: Houd je mond, Jimmy!

Wilson: 8G... 9G... 10G...

Jeff: 1... 3... 5... 2... 4...

Dr. Matthews: Schakel maar uit, Wilson. Dat is in orde.

Jimmy: Wat telde ie eigenlijk, dokter?

Dr. Matthews: Hij reageerde op lichtsignalen die ik gaf.

Jimmy: O!

Dr. Matthews: 't Ging schitterend. Nou, da's ook wel nodig: bij de start van de raket loopt de druk op tot 11G. Ook dat is wel uit te houden, al voel je je er niet gelukkig bij.

Jimmy: Nou, Jeff scheen er niet zo veel last van te hebben, hè? Ik eh... ik zou het zelf ook wel 'ns willen proberen, dokter.

Dr. Matthews: O, dat kan Jimmy, als je d'r zin in hebt.

Jimmy: Ja, natuurlijk, waarom zouden alleen de mannen die meegaan een verzetje mogen hebben, hè? Op de kermis zou het me minstens een paar piek kosten.

Dr. Matthews: O, ik vind het best hoor. Kom maar mee, dan zal ik je vastbinden.

Jeff: Hallo, Jimmy, en hoe voel je je nou?

Jimmy: (steunt)

Jeff: Trek in een hartig hapje?

Jimmy: (steunt) Schei uit Jeff! Oh, wat ben ik begonnen?

Jeff: O, dat gaat wel over. Een beetje schommelziek. Je hebt mensen die er op een gewone schommel al last van hebben, hè?

Jimmy: Ja... ja, goed, maar jij had er toch helemaal geen last van?

Jeff: Ja, dat komt omdat ik er al een beetje aan gewend ben, hè. Ik durf wedden dat jij, als je 't morgen weer doet, er ook niets meer van merkt.

Jimmy: O nee, dank je wel, dank je wel, de gedachte alleen al maakt me ziek.

Jeff: Zeg, ik ga eten. Ga je mee?

Jimmy: Oh!...

Mitch: Zo. Dat is het dan, heren. Wat jullie nu gezien hebt, moet in je hersens gegrift staan. Speciaal dit gedeelte van de maan moet je met je ogen dicht voor je kunnen zien.

Jeff: Ja.

Mitch: Bestudeer telkens weer de kaarten en foto's, en kom - wanneer de weersomstandigheden het toelaten - af en toe hier een kijkje nemen door de telescoop.

Jimmy: Ja.

Mitch: Zo. De volgende les is morgenochtend om negen uur. Dan gaan we de start behandelen. Goeienavond, heren.

Dr. Matthews: Dag, Mitch.

Jeff: Dag, Mitch.

Jimmy: Zeg Jeff, Jeff...

Jeff: Ja? Ja?

Jimmy: Zou ik ook 'ns door die telescoop mogen kijken?

Jeff: Ja, natuurlijk. Maar moeten we er niet eerst de kaart bij halen?

Jimmy: Nee, dank je wel, die heb ik al de hele avond al zitten bestuderen, terwijl jullie hier de werkelijkheid te zien kregen.

Jeff: Nou, goed... Hier, eh... hier... hier... Breng je oog dan hier voor de kijker, hè... Zo. En wat zie je nou?

Jimmy: Lieve hemel, wat een raar gezicht!

Jeff: Zie je de Sinus Iridum? De Regenboogbaai. Het is zo'n eh... vlakte, hè, aan drie zijden door gebergte omgeven.

Jimmy: Bedoel je dat vlakke stuk?

Jeff: Ja.

Jimmy: Ja, dat zie ik. Het lijkt wel iets op een baai.

Jeff: Nou, dat is nou ons landingsterrein, hè. Ten noorden van de Mare Imbrium, de Regenzee.

Jimmy: Hé, ik dacht dat er geen water was op de maan.

Jeff: Nee, dat is er ook niet, tenminste, voor zover we weten. Maar vroeger dachten de sterrenkundigen dat het er wel was, hè? Vandaar dat ze al die donkere plekken voor watervlakten aanzagen.

Jimmy: Mm. Die Regenboogbaai lijkt mij toch wel een... een goed landingsterrein, hè?

Jeff: Ja, vlak, met maar enkele kleine kraters en omgeven door bergen die tussen de 5000 en 6500 meter hoog zijn.

Jimmy: Mm. Het zal een mooi gezicht opleveren, Jeff.

Jeff: Ja. Ja ja ja ja, en daarenboven ligt ze op het noordelijk halfrond, zodat we geen al te hoge temperaturen mogen verwachten.

Jimmy: Tja... Wat grappig, hè, Jeff?

Jeff: Wat?

Jimmy: Dat ik nou het deel van de maan zie... waar jij over een paar weken zult rondwandelen.

Jeff: Ja. (lacht)

Jimmy: Ja. 't Is toch eigenlijk jammer dat ik niet mee kan gaan, hè? Zul je wel voorzichtig wezen?

Jeff: Ja...

Jimmy: Want denkt erom: ik blijf je door dit instrument in de gaten houden.

Jeff: Zeg. Tom, hoe gaat het nou met je vrouw?

Tom Newcombe: Huh... Volgens de laatste berichten, slecht, Jeff.

Jeff: O!

Tom Newcombe: Ze ligt nou in 't ziekenhuis in Adelaid.

Jeff: Ja, ja...

Tom Newcombe: Ja, hadden we nou maar niet zoveel te doen, dan ging ik er opzoeken. Ja, maar daar zou Mitch natuurlijk niks van willen weten: 'k zou te veel belangrijke lessen verzuimen. Laat ik maar hopen dat ik binnenkort beter nieuws krijg...

Mitch: We zijn dus zover: over twee weken starten we. De raket is vrijwel klaar, en de bemanning ook.

Dr. Matthews: Dat ben ik niet met je eens, Mitch.

Mitch: Hoe bedoel je dat?

Dr. Matthews: Die Newcombe kan onmogelijk mee. Hij zou de hele boel in de war sturen.

Mitch: Wat zeg je?!? Da's me wat moois! Veertien dagen voor de start!

Dr. Matthews: Ja, het spijt me Mitch, maar ik was daar niet eerder zeker van. In alle geval waarschuw ik je: neem 'm niet mee.

Mitch: Ja, maar dat kan toch niet! Na al het werk en die kosten! Begrijp je wat dit zou betekenen als we niet starten? Dacht je dat al die industriëlen die me hun financiële steun hebben gegeven dat zouden nemen? Newcombe gaat mee, geschikt of niet!

Jeff: Eh... wacht 'ns even, Mitch.

Mitch: Ja.

Jeff: Ik moet je zeggen dat ik ook een zwaar hoofd heb over Tom.

Mitch: Zo? En waarom?

Jeff: Hij piekert.

Mitch: Wat?

Jeff: Over zijn vrouw.

Mitch: Over zijn vrouw! Wat heeft dat te betekenen?

Jeff: Ze... ze... ze is ziek, zwaar ziek. Ze ligt in het ziekenhuis in Adelaid. Newcombe kan z'n hersens niet bij z'n werk houden.

Mitch: Verdraaid! Waarom heeft ie me daar niks van gezegd?

Jeff: Waarom niet? Nou ja, omdat ie natuurlijk toch graag meegaat. Stel je zelf nou 'ns in z'n plaats, Mitch.

Mitch: Ja... eh, alles goed en wel, maar wat gaan we nou beginnen?

Jeff: Mitch...

Mitch: Ja?

Jeff: 'k Heb een voorstel: laat Jimmy in z'n plaats meegaan.

Mitch: Jimmy?

Jeff: Ja.

Mitch: Ja, ik weet niet, eh... hij is nou niet direct de man aan wie ik zou hebben gedacht!

Dr. Matthews: Ja, da's best mogelijk, Mitch, maar als je 't mij vraagt, ik zou hem in de eerste plaats gekozen hebben.

Mitch: Hè? Ja... eh... o ja... hij is een prima radioman, maar stel je 'ns voor dat ie voor één van de anderen moet invallen? Zou ie dat kunnen? Ik geloof het niet!

Dr. Matthews: Bestaat daar nou zoveel kans op? Kijk 'ns, we gaan niet naar Mars. De reis duurt enkele dagen, toch geen maanden...

Jeff: Ik geloof dat de dokter gelijk heeft, Mitch. En daarenboven heeft Jimmy jarenlang samen met me gevlogen onder allerlei omstandigheden, die soms heus niet gemakkelijk waren. En altijd absoluut betrouwbaar... Angst of verwarring kent ie niet.

Mitch: Ja... Zou ie willen meegaan?

Jeff: Nou, reken d'r maar op.

Dr. Matthews: Eén ding is zeker: met Newcombe in de staat van psychische spanning waarin ie nu verkeert, mag de raket niet starten. Dat is een verantwoordelijkheid die ik niet op me kan nemen!

Mitch: Nou, vooruit dan maar. Jeff, praat jij nou 'ns met Jimmy. Als ie wil, zullen we 'm in de paar weken die ons resten nog zo goed mogelijk klaar moeten stomen.

Jeff: We zijn er, Jimmy!

Jimmy: Ja, Jeff.

Jeff: Het is zover! Dit is de grote dag!

Mitch: Nou, komen jullie nou bij mij op het liftplatform, dan gaan we aan boord.

Jimmy: Ja, all right, Mitch! (ze klimmen de trap op)

Mitch: En nou, Jeff, draag ik het commando aan jou over. Ik heb dit ruimtevaartuig, de Luna, gebouwd, breng jij het nu naar de maan.

Jeff: Dank je, Mitch, ik zal m'n best doen. (lift dicht - lift omhoog)

Mitch: Moge het ons allen goed gaan. (lift stopt)

personeel: Leve de Luna! Lang leve de Luna!

Mitch: Dat doet je goed, hè, zo'n afscheid?

Jeff: (lacht)

Jimmy: Ja, zeg, wat lijken ze daar klein, hè, beneden?

Jeff: Nou, instappen heren. (ze gaan naar binnen) Jimmy...

Jimmy: Ja?

Jeff: Direct aan het werk! Roep de controlekamer en zeg dat ze de lift verwijderen.

Jimmy: All right!

Jimmy: Hallo controle? Hier Luna.

controle: Hallo, Luna.

Jimmy: Bemanning aan boord. U kunt de lift verwijderen.

controle: In orde.

Jeff: Zo. En nu iedereen in z'n kooi.

Mitch: Nou ja. We hebben nog een half uur tijd voordat de stellages zijn weggenomen...

Jimmy: Zo.

Mitch: ...de startplaats vrijgemaakt is en iedereen beneden dekking heeft gezocht. Ga allemaal zo makkelijk mogelijk liggen, mannen. Alles is gecontroleerd en nog 'ns gecontroleerd... D'r kan niets misgaan. Denk erom: de bevelen die Jeff geeft, moeten zonder vragen worden opgevolgd. Nou, probeer nou, als het kan, aan niets te denken. De radio blijft tot aan de start aan staan, maar tracht daar niet op te letten.

controle: Hallo, Luna. Stellages verwijderd. Startplaats vrij.

tijdklok: De tijd: tien minuten voor het uur nul.

controle: Hallo, Luna: luchtsluis wordt gesloten. (luchtsluis dicht)

Jeff: Nog tien minuten. Riemen vastsnoeren.

Jimmy: Nou, daarmee zullen we vast niet uit bed rollen!

Jeff: Stil, Jimmy!

Jimmy: Mm.

Jeff: Hou nou eindelijk 'ns op!

tijdklok: Vijf minuten voor het uur nul.

Jeff: Nog 'ns, denk erom voor en tijdens en na de start volkomen plat te blijven liggen. Gedurende de eerste minuten zullen we ongeveer 11G bereiken. Al bij 4G zullen we niet meer in staat zijn een lid te bewegen. De radio blijft aan staan en we zullen de grondcontrole dus blijven horen. Luister er goed naar. Ze kunnen ons aanwijzingen geven, al kunnen wij niets doen voordat de versnelling ophoudt. Jimmy?

Jimmy: Mm?

Jeff: Periscoop uit grondzicht.

Jimmy: Periscoop grondzicht uit. Hè, wat een raar gezicht, die raket zonder stelling...

Jeff: Stil, Jimmy!

Jimmy: O...

tijdklok: Eén minuut voor uur nul.

Jeff: Hallo, controle, klaar voor de start.

controle: Klaar? En goede vaart, Luna!

Jeff: Zet de bandrecorder aan, Jimmy.

Jimmy: Recorder aangezet.

Jeff: Gyroscopen, dokter.

Dr. Matthews: Gyroscopen ingeschakeld.

Jeff: Alles okay, Mitch?

Mitch: Ja, Jeff.

Jeff: Goed zo, mannen. Onbeweeglijk nu! Ieder moment kan het gebeuren.

tijdklok: Twintig seconden voor uur nul.

Jeff: Jimmy, lig stil!

Jimmy: Ja, even gemakkelijk gaan liggen, Jeff.

Jeff: Plat! En blijf plat liggen!

tijdklok: Vijftien seconden voor uur nul.

Jeff: Nog enkele seconden, mannen.

tijdklok: 10 seconden - 9 - 8 - 7 - 6 - 5 - 4 - 3 - 2 - 1. (ontsteking - raket vertrekt)

script gemaakt door Marc Van Cauwenberghe, aangevuld en bijgewerkt door Herman Van Cauwenberghe en Ton Witman (04/2008)

Dit script is het werk van een hoorspelieliefhebber die geen enkel financieel gewin op het oog heeft. Hij mag alleen gebruikt worden om te lezen bij beluistering van het hoorspel. Wie vindt dat hiermee iemands rechten worden geschonden, neemt contact op met Herman Van Cauwenberghe, die er meteen zal mee ophouden het script aan eventuele belangstellenden door te geven.